

Naiviteten rundt etableringer av datasentre må ta slutt!

Ordfører,

Jeg er bekymret over den naiviteten som preger mange politikere i Arendal og Agder når det gjelder nye etableringer av såkalte «grønne» næringer, og særlig datasentre. Altfor få synes å stille spørsmål ved hvilke konsekvenser disse etableringene kan få for innbyggerne, næringslivet og kraftsystemet i vår landsdel.

Lave strømpriser har historisk vært et av Sørlandets viktigste konkurransefortrinn. Dette fortrinnet ble betydelig svekket etter etableringen av utenlandskablene NordLink til Tyskland og North Sea Link til Storbritannia. Disse kablene har samlet en årlig eksportkapasitet på om lag 25 TWh. Før kablene ble satt i drift hadde Agder svært gode forutsetninger for lave strømpriser, med betydelig kraftoverskudd og høy produksjon av regulerbar vannkraft.

Norge produserer årlig om lag 155 TWh elektrisk kraft og forbruker rundt 135 TWh. Samtidig satte vi i 2025 rekord i netto eksport med 22,8 TWh. Prisområde NO2, som strekker seg fra Høyanger i vest til Grenland i øst, produserer om lag 55 TWh og har et forbruk på rundt 35 TWh. Agder alene produserer om lag 15 TWh kraft årlig, mens forbruket ligger på omkring 7-8 TWh.

På denne bakgrunn er det bekymringsfullt at politikere, kommunal administrasjon samt representanter for LO og NHO i liten grad problematiserer konsekvensene av stadig flere kraftkrevende etableringer. Datasentre er blant de mest energikrevende virksomhetene vi kan etablere, samtidig som de gir relativt få varige arbeidsplasser sett opp mot kraftforbruket.

Det stilles i altfor liten grad spørsmål om hvilke konsekvenser slike etableringer vil få for:

- strømprisene
- nettleien
- behovet for nettutbygging
- støyforhold
- kjøleløsninger
- håndtering og utnyttelse av spill varme

Dette burde være grunnleggende vurderinger før kommunene gir klarsignal til slike prosjekter.

Samtidig har systemkostnadene i det norske kraftsystemet økt kraftig de siste årene. Disse kostnadene belastes i stor grad strømkundene. Mange politikere synes å legge til grunn at et økende kraftforbruk kan møtes gjennom en omfattende utbygging av vind- og solkraft. Etter mitt syn undervurderes utfordringene knyttet til forsyningssikkerhet, effektbalanse og behovet for regulerbar kraft.

Datasenter i Agder

Norge har i dag rundt 113 registrerte datasentre. I Agder har interessen for nye etableringer økt kraftig, og flere prosjekter har enten fått reservert kapasitet eller står i kø for nettilknytning.

Blant disse finner vi:

- Vennesla: 600 MW (med ambisjon om 2 000 MW innen 2040)
- Sirdal: 300 MW (med ønske om ytterligere 300 MW)
- Valle: 375 MW
- Vennesla: 25 MW

Disse prosjektene representerer samlet et mulig effektuttak på om lag 1 300 MW, tilsvarende et årlig strømforbruk på rundt 11,3 TWh.

Dersom de langsiktige planene realiseres fullt ut, vil effektuttaket kunne nærme seg 3 000 MW, med et årlig forbruk på om lag 26 TWh. Dette er mer enn den samlede årlige eksportkapasiteten til NordLink og North Sea Link.

Planlagte datasentre i Arendal

I Arendal er følgende områder aktuelle for datasenteretableringer:

- Bulk, Longum Nord: minimum 150 MW
- Bifrost Edge, Longum Nord: 285 MW
- Lyten/Morrow-området: anslagsvis 150 MW
- Helleheia/Olimstad: 150 MW
- Helleheia (Arendal kommune): anslagsvis 100 MW

Bare Bulk og Bifrost Edge vil ved full utnyttelse kunne stå for et effektuttak på 435 MW og et årlig strømforbruk på om lag 3,7 TWh. Det tilsvarer strømforbruket til rundt 250 000 husstander, eller nær 750 000 mennesker.

Dersom også de øvrige områdene benyttes til datasenterformål, vil samlet effektuttak kunne komme opp mot 835 MW. Dette overstiger kapasiteten som foreløpig er planlagt inn til området.

I tillegg vurderer Froland kommune muligheten for etablering av datasenter ved Bøylestad kraftstasjon.

Bekymringen rundt avtalen med Bulk

Før bystyrets behandling av avtalen med Bulk i juni stilte jeg en rekke spørsmål knyttet til kontrakten og tilgjengelig nettkapasitet. Disse spørsmålene ble etter mitt syn ikke tilfredsstillende besvart.

Jeg påpekte blant annet at det ikke var dokumentert at avtalen var tilstrekkelig vurdert opp mot kapasiteten i nettet hos Glitre Nett og Statnett. Særlig pekte jeg på usikkerheten knyttet til avtalens punkt 7.1 b om strømforsyning til området.

Framdriftsplanen legger opp til at kraftforsyningen skal være på plass innen utgangen av 2029. Etter mitt syn fremstår dette som lite realistisk.

For å realisere nødvendig nettilknytning må det blant annet gjennomføres:

- nye grunnnervsprosesser
- godkjenning av detaljplan for Longum Nord transformatorstasjon
- etablering av nye regionalnettsforbindelser
- bygging av ny transformatorstasjon
- nødvendige kapasitetsavklaringer i transmisjonsnettet hos Statnett

Kort tid etter bystyrets vedtak sendte Statnett et brev til Glitre Nett der det ble påpekt at dagens transmisjonsnett ikke har tilstrekkelig kapasitet, og at det må gjennomføres nærmere utredninger av konsekvensene. Disse utredningene skal etter planen konkluderes i første kvartal 2027.

Etter en slik avklaring må det påregnes ytterligere 4-5 års gjennomføringstid for nødvendig nettutbygging og økt transformeringskapasitet. Det innebærer at vilkårene i avtalens punkt 7.1 b vanskelig kan oppfylles innen 2029, og at dette tidligst kan være realistisk rundt 2031-2032.

Jeg advarte derfor om at kommunen tar på seg en betydelig risiko dersom forutsetningene i avtalen ikke kan oppfylles innen de avtalte fristene.

Dersom Bulk velger å trekke seg fra avtalen som følge av manglende nettkapasitet, kan konsekvensen bli at kommunen sitter igjen med et område som er kjøpt for om lag 200 millioner kroner, uten utvikling i flere år og med løpende finansieringskostnader.

Jeg mener derfor at både ordfører, bystyret og kommunedirektøren burde ha innhentet tydelige avklaringer fra Statnett og Glitre Nett om realismen i framdriftsplanen før avtalen ble vedtatt.

Spørsmål til ordfører:

1. Mener ordføreren det er forsvarlig å si ja til to store datasentre i Arendal uten at konsekvensene for støy, kjøling, spill-varme, strømpris og nettleie er grundig utredet?

2. Bulk og Bifrost Edge vil ved full drift kunne bruke strøm tilsvarende forbruket til om lag 750 000 mennesker, samtidig som antallet varige arbeidsplasser er relativt begrenset. Mener ordføreren at dette er en god og langsiktig forvaltning av våre kraftressurser?

- 3.** Dersom datasentrenes kraftforbruk bidrar til økte strøm- og nettkostnader for innbyggere og næringsliv i Agder, hvordan vurderer ordføreren forholdet mellom de lokale gevinstene og de regionale kostnadene?
- 4.** Hvor mener ordføreren grensen går for hvor mange datasentre Arendal skal legge til rette for? Når vil kommunen eventuelt si nei til nye etableringer?
- 5.** Kan ordføreren redegjøre for hvordan tidsfristene i avtalen med Bulk, særlig punkt 7.1 b, skal kunne oppfylles i lys av Statnetts varslede utredningsbehov og forventede ledetider for nødvendig nettutbygging?